



Lapset
Puhueksi

-työn tausta ja perusteet

**Puhuako vai ei
lasten kanssa omista ja
perheen ongelmista**

■ Tytti Solantaus | Suomen Mielenterveysseura

mieli
Suomen Mielenterveysseura



Vaakakupissa

Miksi en ole kertonut

- Lisätaakka lapsille?
- Voiko lapsi ymmärtää?
- ”Saanko minäkin sen?”
- En tiedä miten kertoa
- Mitä lapseni alkaa ajatella minusta?
- Mitä jos lapsi kertoo asian muille?

Miksi olen kertonut

- Ei ole hyvä että meillä on tällaisia salaisuuksia
- En halunnut että lapsi ymmärtää asioita väärin
- Lapsi oli riittävän vanha
- Tilanne paheni
- En halunnut että lapsi kuulee asiasta muilta

Lasten välittömät reaktiot äidin kerrottua HIV -tartunnastaan

	Lapsi	Äiti
Huoli	71	
Suru	72	
Shokki	72	
Hämmennys	64	
Kiukku	29	
Helpotus	29	
Toivo	72	



Tompkins 2007

Lasten ja äitien välittömät reaktiot äidin kerrottua HIV -tartunnasta

	Lapsi	Äiti
Huoli	71	64
Suru	72	72
Shokki	72	50
Hämmennys	64	71
Kiukku	29	36
Helpotus	29	29
Toivo	72	50





Mitä tästä voi oppia?

- Lasten ensireaktiota hallitsee säikähdys, huoli ja suru
- ↓
- Lapset ja nuoret tarvitsevat tukea vanhemmaltaan
- ↓
- Vanhemman on itse oltava sinut ongelman kanssa, jotta hän pystyy ottamaan vastaan lasten shokin, surun ja huolet
 - Mutta yhteinen itkukin on lohduttavaa
- ↓
- LP -työssä ei painosteta vanhempaa kertomaan kipeistä ongelmista lapsille

Mitä lapset kertovat myöhemmin

- Suhde vanhempiin on läheisempi
- On mahdollista puhua avoimesti
- Vähemmän huolia ja pelkoja
- ”Osaan valmistautua paremmin tulevaisuuteen ja tehdä omia päätöksiä” (nuoruusikäinen)

Mitä vanhemmat kertovat myöhemmin

- **Helpottunut olo, asia ymmärretään perheessä**
- **Ei enää tarvetta yrittää yli voimien**
- **Suhde lapseen parantunut**
- **Enemmän keskustelua**
- **Lapset mukaan asioista päättämiseen**



Mutta pienellä osalla lapsia

- jatkuvaa huolta vanhemmasta
- torjuntaa sairasta vanhempaa kohtaan
- psyykkistä tasapainottomuutta



Lasten tunne-elämän ja käyttäytymisen ongelmat



- Monissa tutkimuksissa todetaan vähemmän ongelmia niillä lapsilla, joille on kerrottu
- Toisissa tutkimuksissa ei eroja ryhmien välillä
- Joissakin enemmän oireita, jos asia on kerrottu
- Tulokset herättävät kysymyksiä kertomisen tavoista ja niiden merkityksestä

Lapsille näyttää tulevan ongelmia, kun...

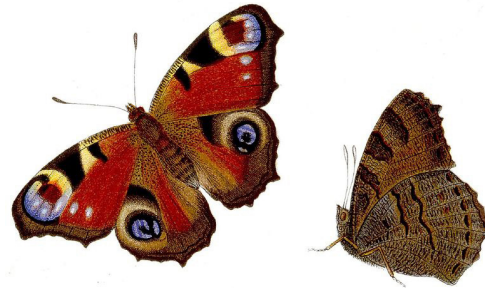
■ ...asia kerrotaan vain osalle perheen lapsista

- Syntyy salaisuus lasten välille
- Lasten tuki toisilleen käy mahdottomaksi
- Usein kerrotaan vanhemmille tai vanhimmalle lapselle, pienemmille ei



Lapsille näyttää tulevan ongelmia, kun...

- ...lapset tietävät enemmän kuin mitä vanhempi on itse kertonut
 - Jos vanhemmalla on ollut syy olla kertomatta, ei lapsikaan kerro kuulleensa asiasta
 - Syntyy salaisuus lapsen ja vanhemman välille
 - Lapsi jää yksin miettimään mistä on kysymys
 - Voi johtaa etäisyyteen ja epäluottamukseen



Ongelmia perheen arjessa, kun...

- ...vanhemman valittava tai omaa vointia raportoiva puhe hallitsee perheen ilmapiiriä
 - Ystävä tai terapeutti **vanhemman avuksi?**
- ...ongelmalla selitetään **mitä erilaisimmat asiat**
 - ”Eihän minun ahdistukseni ole kaikkeen syypää!”
- ...puhe on alentavaa, syyttävää, karkeata
 - ”Olet hullu...”, ”Mene hoitoon siitä...”
 - **Lapsille erittäin haavoittavaa**

Neuvoja vanhemmille keskusteluun valmistautumiseksi 1



- Olkaa ylpeitä itsestänne, vaikka vaikeuksia onkin
- Valmistautukaa lasten kaikenlaisiin reaktioihin
 - Jos ongelmaan liittyy vahva kielteinen leima, se voi olla vaikea asia erityisesti murrosikäiselle
- Hyväksykää kaikki lasten reaktiot!
 - Antakaa lapsille aikaa



Neuvoja vanhemmille keskusteluun valmistautumiseksi 2

- Miettikää, mitä seurauksia kertomisesta voi olla teidän suhteellenne
 - hyviä ja ongelmallisia asioita
 - miten toimia niiden suhteen

- Päättäkää, miten suhtaudutte siihen, että lapsi voi kertoa muille

Neuvoja vanhemmille keskusteluun valmistautumiseksi 3



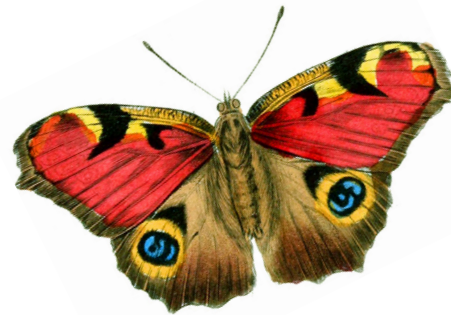
- **Harjoitelkaa** asian kertomista etukäteen ja miten ottaa lapsi keskusteluun mukaan.
 - Miettikää asioita, mitä lapsi on mahdollisesti kokenut
 - harjoitelkaa miten niitä voi selittää

- **Miettikää, mitä ikään liittyviä asioita** voi tulla eteen
 - ymmärryksen taso, sanojen valinta
 - kouluikäisen mahdollisuus etsiä netistä tietoja jne

- **Sopikaa myös asioista, joista ette halua puhua**
 - Lapsille ei kuulu vanhemman vaikea historia, kovat lapsuuden kokemukset, yölliset painajaiset jne

Neuvoja vanhemmille keskusteluun valmistautumiseksi 4

- Tehkää suunnitelma siitä, miten asia pidetään avoimena ja helposti puhuttavana jatkossakin, kuitenkin niin, ettei se ala vallata liikaa tilaa
- Pohtikaa jälkeinpäin miten keskustelu meni ja mikä olisi seuraava askel



Opaskirjaset

Kirjoittanut T. Solantaus, kuvittanut A. Ringbom

1. Miten autan lastani?
2. Miten huolehdin lapsistani?
3. Mikä meidän vanhempia vaivaa?

- *Opaskirjoissa kerrotaan tarkemmin keskustelusta lasten ja nuorten kanssa*

4. www.mielenterveysseura.fi

- *Opaskirjat saa netistä helpoimmin googlaamalla*
- *Ensimmäistä ja kolmatta voi tilata Finfamista, www.finfamiusimaa.fi, toista THL:n kirjamyynnistä*





Päämääränä pärjäävyyden
ylisukupolvisuus!

KIITOS!

Piirroskuvat: Antonia Ringbom | Visual designer: Leena Neuvonen

Copyright © Tytti Solantaus 2018

Kun puhuminen on vanhemmalle vaikeaa

- Työnjako puolisoiden kesken
- Tukihenkilö mukaan
- Vanhemman läsnäolo on tärkeää

Jos perheen ulkopuolinen kertoo vanhemman asiasta lapsille, on vanhemmalle kerrottava, mitä lapsille on sanottu.